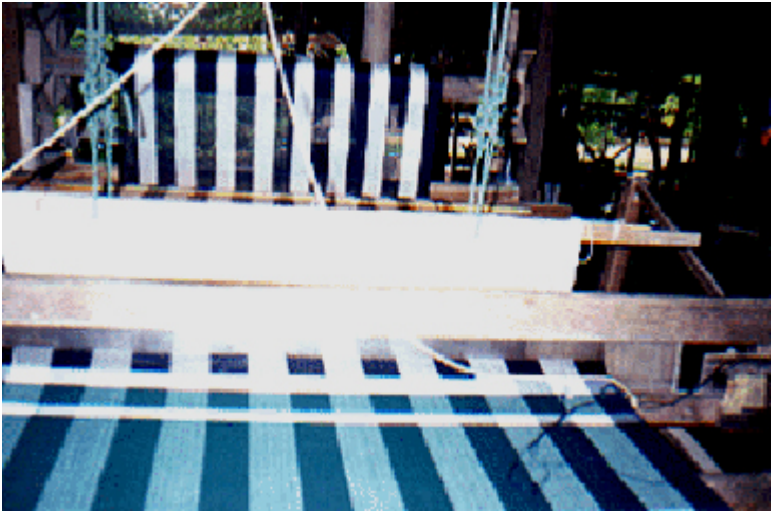

การทอผ้าพื้นเมืองของชาวบ้านไผ่หุข่าง

ผ้าทอพื้นเมืองของชาวบ้านไผ่หุข่าง เป็นศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชนพื้นเมืองโบราณที่มี ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทอผ้าเป็นศิลปะที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ มาสู่รุ่นลูกหลานบ้านไผ่หุข่าง ขึ้นอยู่กับตำบลไผ่หุข่าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

หมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านของชาวไทยโซ่ง หรือลาวโซ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองโบราณที่อพยพมาจาก เวียงจันทน์ ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ซึ่งชาวไทยโซ่งมีการกระจายอยู่หลายพื้นที่และหลายจังหวัด ในภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร และเพชรบุรี โดยจะมีภาษา สำเนียง คำพูดเป็นของตนเองและมีวัฒนธรรม ประเพณี เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จากการเล่ากันว่าสมัยก่อน ได้นำผู้คนหลายฐานะ หลายอาชีพ ที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ มาจับจองบุกเบิกพื้นที่บริเวณที่มีพื้นที่สูงเนิน โดยตากถางทำนาข้าว และปลูกบ้านเรือนที่อยู่อาศัยกันเป็นกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. ใดไม่ปรากฏ ซึ่งประมาณ 200 ปี หมู่บ้านแห่งนี้มีการพัฒนาไปตามสังคมยุคสมัย ปัจจุบันมีน้ำประปาใช้ มีถนนหนทางคมนาคมที่สะดวก การ สื่อสารเข้าถึง มีการพัฒนาแหล่งน้ำดีขึ้น และปัญหาด้านโจรผู้ร้ายไม่มี เนื่องจากประชากรในหมู่บ้านมีอาชีพที่ มั่นคง คืออาชีพทอผ้า ทำนา เกษตรกรรม ซึ่งผ้าทอของหมู่บ้านไผ่หุข่างนี้เป็นผลงานที่มีความสวยงาม เป็นที่ นิยมกับผู้ที่ได้นำไปใช้และผู้ที่ยกย่อง จึงทำให้มีชื่อเสียงไปทั่ว ผู้คนมาหาซื้อผ้าทอมือพื้นเมืองของบ้านไผ่ หุข่างมากขึ้น ซึ่งผลงานมีทั้งผ้ามัดหมี่ ผ้าฝ้ายย้อมคราม ผ้าขาวม้า และผ้าทอต่าง ๆ ตามความต้องการของท้อง ตลาด เพื่อนำไปเป็นเครื่องนุ่งห่ม และเก็บสะสม ดังนั้นผ้าทอของหมู่บ้านไผ่หุข่างในปัจจุบันจึงเป็นสินค้าพื้น บ้านที่ควรแก่การส่งเสริมและการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี

ผ้าทอมือเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีมาช้านาน มีลักษณะการผลิตที่เหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจ ของประเทศ กรรมวิธีในการผลิตทุกขั้นตอนใช้แรงงานที่มีฝีมือ และความชำนาญ โดยการนำเส้นใยมาทอให้เป็น ผืนผ้า โดยมีการสอดแทรกสีสันทดต่าง ๆ ไปพร้อมกัน ซึ่งต้องทำด้วยความประณีตชำนาญ และมีศิลปะ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือจึงเป็นศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความงดงาม มีเอกลักษณ์ในตัวเอง ทำให้เป็นที่ชื่นชอบ ของผู้ที่นิยมผ้าทอมือทั่วไป นางหวาน ทองคงหาญ เป็นกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านวัย 52 ปี เล่าว่า ผู้คนที่นี้โดย เฉพาะแม่บ้าน และลูกผู้หญิงจะรู้จักและคลุกคลีอยู่กับการทอผ้ามาตั้งแต่ดั้งเดิมที่ได้รับสืบทอดมาจาก บรรพบุรุษ สมัยก่อนการทอผ้าก็ทำกันแบบบ้านใครบ้านมันส่วนใหญ่ทอใช้กันในครัวเรือน ไม่ต้องไปซื้อผ้าที่ ตลาด ทุกบ้านจะมีกี่กระตุกตั้งไว้ใต้ถุนบ้าน วางเมื่อใดก็ทำกันเมื่อนั้น ผ้าทอที่ได้ก็มักนำมาใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มใน เครื่องเรือนโดยไม่ต้องไปซื้อหาจากที่อื่น

ขั้นตอนการทอผ้า และอุปกรณ์สำคัญที่ต้องใช้

นางบุญมา รอดเจริญพันธ์ ประธานกลุ่มทอผ้า หรือหัวหน้าห้องก็ทอผ้า หมู่ 5 ตำบล ไผ่หุข่าง อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐม เล่าให้ฟังว่าในระยะแรก ๆ การทอผ้ายังรูปแบบเดิมที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำกัน ต่อมา เมื่อประมาณปี 2534 ได้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาคือ หน่วยงานพัฒนาชุมชน ได้เข้ามาช่วยสาธิตวิธีการทอผ้าที่ นำเอาเทคนิคใหม่ ๆ มาช่วยในการผลิต จึงเริ่มมีการทอผ้าลายตีนจกสลับลายขีด และไหมมัดหมี่ ซึ่งเป็นงานชั้น สูงขึ้นมาทอกัน และเมื่อผลงานออกสู่สายตาของคนทั่วไป ก็ได้รับความนิยมนับมากจากชาวบ้าน และกลุ่มผู้ผลิต ก็มีความรู้สึกดีใจและภูมิใจกันมาก ที่มีผู้คนให้ความสนใจในฝีมือการทอผ้า จึงเริ่มมีกำลังใจทำกันอย่างจริงจัง นางบุญมากล่าวต่อไปว่า กว่าจะได้ผ้าทอที่มีลายและสีสันสวยงามเป็นที่ถูกตาต้องใจ ของผู้คนไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ต้องอาศัยความชำนาญของผู้ทอเป็นส่วนสำคัญ จึงจะได้มาซึ่งผลงาน ผืนผ้าที่สวยงาม อุปกรณ์การทอผ้าที่สำคัญก็มี กง หลา หลัก ด้าย และกี่กระตุก

กระบวนการเริ่มด้วยการนำด้ายที่ผ่านการจัดเป็นโຈมาใส่ในหลาแล้วดึงปลายด้ายม้วนเข้าที่กงปล่อยให้ผ่านไปยังหลอดด้าย แล้วทำการหมุนกงให้ทุกส่วนหมุนตาม เส้นด้ายจะวิ่งผ่านไประรวมอยู่ที่หลอด เมื่อด้ายเข้าหลอดได้ตามกำหนดแล้วนำมาเสียบไว้ที่แกนหลักที่ตั้งไว้เป็นแถวหลากหลายสีด้วยกัน แล้วขมวดปลายเส้นด้ายจากทุกหลอดมารวมกันแล้วใช้นิ้วเกี่ยวเส้นด้ายสลับกันไปมา หรือที่เรียกว่า ร้าด้าย

การทอผ้า นั้นมือและเท้าจะต้องทำงานอย่างสัมพันธ์กัน ผ้าทอที่ได้แต่ละนิ้ว แต่ละคืบจะถูกม้วนเก็บไว้ภายในกี่ จนกว่าจะได้ความยาวตามที่กำหนดแล้วจึงตัดออกเก็บไว้รอการจำหน่าย ปัจจุบันผ้าทอกลุ่มแม่บ้านฝั่หูช้างมีลูกค้าทั้งในจังหวัดและกลุ่มแม่บ้านจากต่างถิ่น ตลอดจนมีนักท่องเที่ยวจะมาชมกิจการและหาซื้อกลับไปอยู่เสมอ จึงไม่ค่อยมีปัญหาด้านการตลาดมากนัก นอกจากนี้จะทอเพื่อจำหน่ายแล้วทางกลุ่มยังรับทอตามทีลูกค้าต้องการและกำหนดลวดลายด้วย กลุ่มทอผ้าฝั่หูช้างหมู่ที่ 5 นี้ มีผ้าทอหลายแบบทั้งลวดลายและสีสันทันมากมายหลายอย่าง มีทั้งผ้าไหมพื้น ผ้ามัดหมี่ ผ้าสลับขีด ผ้าตีนจก ผ้าขาวม้า และอื่น ๆ อีกมากมาย ส่วนราคาก็แตกต่างกันออกไปตามความยากง่ายของแต่ละลวดลาย ผู้ที่สนใจติดต่อได้ที่ บ้านเลขที่ 49 หมู่ 5 ตำบลฝั่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นที่ทำการกลุ่ม

ที่มา : http://emis.christian.ac.th/ctc/Loca_IWisdom/Local_Wisdom.html